

csak az önálló alapokon elindult kolozsvári társulat színészeinek megjelenése út rést az iskolán, melynek azonban a legutóbbi évtizedekig is maradtak egyes hívei, míg teljesen át kellett adni a teret a modernebb színjátszási irányzatoknak. (V. ö. Álpátosz. Pátosz.)

Patkós Irma, primadonna, sz. 1900. márc. 8-án, Cegléden. Az Országos Színészegyesület színészkoláit végezve, Csáky Antal színiigazgatónál Békéscsabán lépett először színpadra, majd Pécsre szerződött. Férje Sziklai Jenő szegedi főrendező, akivel 1926. óta a Szegedi Városi Színház tagja. Főbb szerepei: Panka-Etelka (Bergengócia), Erzsike (Sárga csikó), Lisbeth (Rip van Winkle), Germain (A cornellei harangok), Mártha (Diadalmas aszszony) stb.

Pátosz (görögül: pathos: érzés, indulat) az irodalomban és művészetben a nagy érzéseknek, annak eszközeivel való minél hatásosabb kifejezése. A színészetben tehát a szenvedélyek és érzelmeknek az artikuláló, erősen hangsúlyozó beszéd, mély, öblös hang, széles gesztusok és mimika segítségével való kifejezése, mely előadási mód (sokszor: modor!) elsősorban a hallgatók szívére, lelkére kíván minél erőteljesebben hatni. Célja a minél teljesebb hatáskeltés (túlzásban: hatásvadászat). Ez az előadási mód főleg a régi színészetnél volt szokásos és ezért a régi daraboknál, melyek sokszor ugyanilyen stílusban és céllal vannak megírva, megengedhető. A fejlődő színjátszásnál, mely a hatáskeltésről a természetességre helyezte át a fősúlyt, elveszíti jelentőségét. A túlzott vagy hamisan, rossz helyen alkalmazott módja az ú. n. ál-pátosz. (L. o.)

(Dr. Farkas Ferenc)

Patti Adelina Johanna Mária, világhírű olasz énekesnő, sz. 1843. ápr. 8-án, Madridban, megh. 1919. szept. 26-án, Walesben, craig-ynos-i kastélyában. — Atyja szicíliai származású tenorista, anyja római nő volt. Pesten 1876. ápr. 10-én mutatkozott be, a Népszínházban, mint Lammermoori Lucia, 12-én Rosinát énekelte a »Sevillai borbély«-ban. (Előzőleg csak hangversenyeken, a Vigadóban lépett fel, 1867. október 12-én, majd 1874. ápr. ele-

jén, ekkor nővérével: Carlottá-val együtt járt nálunk, aki szintén elsőrangú ének-művész volt, de kissé sántított s ezért nem léphetett színpadra. 1875. márc. 28-án újra hangversenyzett a Vigadóban.) P. 1877. márc. 26-án, már mint előzőévi tenoristájának, Nicolininak neje, a »Traviata« címszerepében és 28-án mint Margit (a »Faust«-ban) lépett fel a Népszínház közönsége előtt; majd 1881-ben és 1885. dec. 12-én is ellátogatott a magyar fővárosba. Ezuttal is Nicolini volt a partnere.

Paulay Ede, a magyar theatrális kultúra egyik legnagyobb alakja, a budapesti Nemzeti Színháznak harmincegy esztendeig tagja, amiből 14 évet mint színész és drámai rendező, egy évet mint főrendező és 16 évet mint igazgató, illetve főigazgató töltött el.

1836. március 15-én a zemplénmegyei Tokajban született, mint egy kincstári tisztviselő-család gyermeke nevelkedett. Atyja, P. György, megh. 1891. márc. 15-én, 81 éves korában; anyja, Zahorai Mária, megh. 1875. aug. 15-én, 61 éves korában. Sátoraljujhelyen, Kassán, Budán iskolázott, hogy majd a szülők óhaja szerint a premontrei rendbe lépjen, ahol az ifjúságot fogja oktatni és előkészíteni a küzdelmes, nehéz életpályára. Ez a terv semmivé lett. A fiú lelkének sóvárgása más irányba vitte. Nem ifjúságot, de egy nemzetet oktatott és készített elő egy élet-sorra, amely az ő reménye szerint méltó lett volna az elmúlt ezredév dicsőségeihez... Színész lett 1851-ben, Kassán. A katedra helyett a színpadról hirdette az igazságot, amely a gondolatokban és szavakban él örök életet. Tíz esztendőnél tovább járta az ország első vidéki színpadjait: Kolozsvár, Szeged, Debrecen, Győr közönsége lelkesedett érte. Szerették komoly felfogásáért, hogy a színészet szentség és aki annak papja akar lenni, az egész lelkét áldozza fel az oltárán. Elsőrangú drámai színész volt, aki magával ragadta közönségét és akinek híre kitűnő volt. Vidéki színészkedése utolsó három esztendjét Kolozsvár kitűnő színházában tölté, mint színész és rendező; itt kapott meghívást Pestre a Nemzeti Színházhoz, hogy mutakozzon be néhány nagyobb szerepében. 1863. augusztus havában lépett fel